

نام و نام خانوادگی :

نام و نام خانوادگی :

نام درس :

پایه تحصیلی :

نام آموزشگاه :

نام دبیر :

عنوان آزمون : تست فنون دهم انسانی درس ۵ تاریخ برگزاری ۱۴۰۴/۰۹/۱۵

۱ آرایش هجایی هر عبارت را بنویسید.

الف) جهان‌های موازی
ب) ویرانگری شگفت‌آور

۲ نشانه‌های هجایی را در دو بیت زیر مقایسه کنید.

الف) ماه‌رویا من ندارم در دو عالم جز تو کس را
ب) باد نوروزی همی در بوستان بتگر شود

۳ تعداد واج «و» به شکل مصوّت بلند، در کدام گزینه بیشتر است؟

الف) این بوی روح‌پرور از آن خوی دلبر است
ب) باز آن که در فراق تو چشم امیدوار
وین آب زندگانی از آن حوض کوثر است
چون چشم روزه‌دار بر الله اکبر است

۴ تعداد مصوّت بلند «ی» را در دو بیت زیر مقایسه کنید.

الف) من بی تو زندگانی خود را نمی‌پسندم
ب) حال نیازمندی در وصف می‌نیاید
کاسایشی نباشد بی دوستان بقا را
آن‌گه بازگردی گویم ماجرا را

۵ مصوّت‌های بلند در کدام بیت بیشتر است؟

الف) تنها به قدر روزه‌ای بود همتش
ب) مثل همیشه فاجعه ناگاه در رسید
مهتاب نیز کاری از این بیشتر نکرد
آوار هیچ وقت کسی را خبر نکرد

۶ واج «ی» به ترتیب، چند بار به عنوان صامت و چند بار به عنوان مصوّت در بیت زیر به کار رفته است؟

«تفاوتی نکند قدر پادشایی را
که التفات کند کمترین گدایی را»

۷ علامت هجاهای کدام بیت، چهار بار (—U—) تکرار شده است؟

۱ گو در این دریا مرو بد دل که زان پس / نیست بیرون آمدن را اختیاری

۲ داغ هجرانم نه بس، خالم ز رخ هم می‌نمایی / چند سوزم، وه که داغی می‌نهی بالای داغی

۳ یار ما دلدار ما عالم اسرار ما / یوسف دیدار ما رونق بازار ما

۴ دردهای کهنه داریم از تو در دل یادگار / گر تو ناری یاد ما، با یادگاری هم خوشیم

۸ در مصراع نخست بیت زیر، به ترتیب چند هجای کوتاه، بلند و کشیده یافت می‌شود؟

«تا رنج تحمّل نکنی گنج نبینی / تا شب نرود صبح پدیدار نباشد»

۴ ۲ - ۷ - ۳

۳ ۱ - ۶ - ۳

۲ ۲ - ۵ - ۴

۱ ۲ - ۶ - ۴

۹ علائم هجایی واژه‌های زیر، به ترتیب کدام گزینه است؟

«شکسته - نیستی - پیرداخت - عاقلان»

۱ (U - U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -)

۲ (U - U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -)

۳ (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -)

۴ (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -) - (— U -)

۱۰ کدام گزینه، با مصراع زیر هموزن است؟
«نمی‌گفتم کمند سرکشی بگسل که می‌ترسم»

- ۱ به کام عشق‌بازان، شاه حسنت کامران باشد
۲ گشته در راهت، غبارآلود روی زرد ما
۳ کنم افغان و شناسی تو به آواز مرا
۴ کلبه‌ی دل ز گدایی بستانند این قوم

۱۱ در همهی گزینه‌های زیر «ه/ه» فقط مصوّت است، به‌جز:

- ۱ از پریشانی، دل صد پاره را شیرازه کن/ تار و پود جسم تا از یکدگر نگسسته است
۲ بی‌سخن روشندان بهتر به مضمون می‌رسند/ نامه‌ی وا کرده اینجا نامه‌ی سربسته است
۳ حسن عالم‌سوز را پروای آه سرد نیست/ بارها این شمع ره بر باد صرصر بسته است
۴ از نظر غایب نمی‌گردد به دوری چهره‌اش/ دیده‌ی آیینی را نقشی چنین ننشسته است

۱۲ «نمودار هجایی» کدام مصراع نادریست است؟

- ۱ خود را چنان که هست تماشا نکرده‌ای: $-U - U - -UU - U - U - -$
۲ عشق را گفت پادشاهی کن: $---U - U - UU - -$
۳ یک روز مرا کار به سامان نرود: $-UU - -UU - -UU - -$
۴ جوانی دید دستاری به سر بر: $---U - --U - --U$

۱۳ تعداد هجای بلند کدام بیت، سه برابر تعداد هجاهای کوتاه آن است؟

- ۱ بگذار تا بگریم چون ابر در بهاران / کز سنگ ناله خیزد روز وداع یاران
۲ غمناک نباید بود از طعن حسود ای دل / شاید که چو وابینی خیر تو در این باشد
۳ من پر کاه و غم عشق هم‌سنگ کوه گران شد / در زیر این بار اندوه ای دل مگر می‌توان شد
۴ بسم از هوا گرفتن که پری نماند و بالی / به کجا روم ز دستت که نمی‌دهی مجالی

۱۴ استفاده از «واج‌آرایی صامت‌ها» در کدام گزینه ضعیف‌تر است؟

- ۱ پر زلزله شد جهان و دارد / زان زلزله در جهان فکن حظ
۲ اگر از هستی یاری نموده / مکن باور سخن‌های شنوده
۳ خیزید و خز آرید که هنگام خزان است / باد خنک از جانب خوارزم وزان است
۴ خیال خال تو با خود به خاک خواهم برد / که تا ز خال تو خاکم شود عبیرآمیز

۱۵ در کدام گزینه تعداد هجای کشیده بیش‌تری یافت می‌شود؟

- ۱ مزین بر دست و حسرت را رها کن
۲ مشنو ای دوست که غیر از تو مرا کاری هست
۳ شنیده‌ام سخنی خوش که پیر کنعان گفت
۴ گفتم که نوش لعلت ما را به آرزو گشت

۱۶ برای کاربردهای گوناگون (صامت، مصوّت) هریک از واج‌های زیر، نمونه‌هایی بنویسید.

صامت:	«و»
مصوّت:	
صامت:	«ی»
مصوّت:	
صامت:	«ه»
مصوّت:	

۱۷ اگر بخواهیم دو مصراع هم‌وزن داشته باشیم، باید واژگان کدام گزینه را انتخاب کنیم؟
«وگر شمشیر برگیری سپر پیش‌ت بیندازم / به ساعدهای سیمینم»

- ۱ نمانده طاقت و توانی
۲ که بنوازی چنان امروز
۳ که بی‌شمشیر خود کشتی
۴ خواهی کشت این ساعت

۱۸ تعداد و نوع هجاها در کدام گزینه متفاوت است؟

- ۱ گر نظری کنی کند کشته‌ی صبر من ورق / ورنه کنی چه بر دهد بیخ امید باطم
۲ غافل مباش از عاقلی دریاب اگر صاحب‌دلی / باشد که نتوان یافتن دیگر چنین ایام را
۳ آخر نگاهی بازکن وان‌گه عتاب آغاز کن / چندان‌که خواهی ناز کن چون پادشاهان بر خدم
۴ باران اشکم می‌دود وز ابرم آتش می‌جهد / با پختگان گو این سخن، سوزش نباشد خام را

۱۹ واج «و» در چند واژه «صامت» است؟
«کورکورانه - وابسته - دیوان - تفاوت - مورچه - واهمه - دلاور - توانایی»

- ۱ ۷
۲ ۶
۳ ۴
۴ ۵

۲۰ در واژه‌های زیر، جمعاً چند هجای کشیده وجود دارد؟
«آزاد، کاردان، مساوی، فارسی، همزه، طول، لازم، صامت، رنج، محسوب، ماندنی»

- ۱ پنج
۲ هشت
۳ شش
۴ هفت

۲۱ در تقطیع هجایی بیت زیر چند هجای کشیده وجود دارد؟
«هزار سال پس از مرگ من چو بازایی / ز خاک نعره بر آرم که مرجبا ای دوست»

- ۱ سه
۲ پنج
۳ چهار
۴ شش

۲۲ تعداد «صامت‌ها» در کدام گزینه متفاوت است؟

- ۱ مؤذن
۲ تنفر
۳ موضوعات
۴ نجاری

۲۳ در مصراع مقابل چند «مصوّت» وجود دارد؟ «کشت ما را زندگی ای مرگ آخر همّتی»

۱۴ ۴

۱۳ ۳

۱۲ ۲

۱۱ ۱

۲۴ نمودار هجایی مصراع «هرجا که بینمش همه جانم جهان شود» در کدام گزینه آمده است؟

۲ U – U – – U – – – U U

۱ – U – U – – U U – U – U – –

۴ – U – U – U U – – U – U – U U

۳ – U – – U U – – – U U – – U U –

۲۵ علامت «U – –» با کدام گزینه برابر است؟

۴ سنگ مزن

۳ آمده‌ای

۲ آورده‌ای

۱ ندیدمت

۲۶ نوع هجای کدام واژه با واژه‌های دیگر متفاوت است؟

۴ سیب

۳ جان

۲ کار

۱ آب

باتوجه به بیت زیر به ۳ سؤال بعدی پاسخ دهید.

«شبی یاد دارم که چشمم نخفت
که من عاشقم گربسوزم رواست
شنیدم که پروانه با شمع گفت
تو را گریه و سوز باری چراست؟»

۲۷ «کلمات قافیه» را در بیت اول مشخص کنید.

۲۸ «کلمات قافیه» را در بیت اول مشخص کنید.

۲۹ اگر ابیات داده شده دو بیت نخست شعری باشد، قالب آن را مشخص کنید. دلیل خود را بنویسید.

۳۰ اگر ابیات داده شده دو بیت نخست شعری باشد، قالب آن را مشخص کنید. دلیل خود را بنویسید.

۳۱ واژه‌ی «شمع» را با علامت خاص خود بنویسید.

۳۲ واژه‌ی «شمع» را با علامت خاص خود بنویسید.

با توجه به بیت زیر به ۳ سؤال بعدی پاسخ دهید.

«کیمیای تو را کنم تعلیم
رو قناعت گزین که در عالم
که در اکسیر و در صناعت نیست
کیمیایی به از قناعت نیست»

۳۳ شعر در چه قالبی سروده شده است؟ نظام قافیه‌ها در این قالب چگونه است؟

۳۴ شعر در چه قالبی سروده شده است؟ نظام قافیه‌ها در این قالب چگونه است؟

۳۵ کلمات «قافیه» را در شعر مشخص کنید.

۳۶ کلمات «قافیه» را در شعر مشخص کنید.

۳۷ واژه‌ی «اکسیر» را با علامت خاص خود بنویسید.

۳۸ واژه‌ی «اکسیر» را با علامت خاص خود بنویسید.

با توجه به بیت زیر، به ۳ سؤال بعدی پاسخ دهید.
ز خاک آفریدت خداوند پاک پس ای بنده افتادگی کن چو خاک
حریص و جهانسوز و سرکش مباش ز خاک آفریدندت آتش مباش

۳۹ کلمات قافیه در بیت دوم کدامند؟

۴۰ کلمات قافیه در بیت دوم کدامند؟

۴۱ شعر در چه قالبی سروده شده است؟ چرا؟

۴۲ شعر در چه قالبی سروده شده است؟ چرا؟

۴۳ واژه‌ی مشخص‌شده‌ی «خاک» را با علامت خاص خود بنویسید.

۴۴ واژه‌ی مشخص‌شده‌ی «خاک» را با علامت خاص خود بنویسید.

۴۵ برای هر یک از واژه‌های زیر، یک واژه‌ای هموزن بنویسید که حرف آخر آن‌ها یکی باشد.
گل، سخن، سحر، صبا، گلزار، اشک

۱ الف) $U - U - U - U$

ب) $U - U - U - U$

۲ الف) $U - U - U - U$

ب) $U - U - U - U$

۳ الف) این بوی روح‌پرور از آن خوی دلبر است
ب) بازآ که در فراق تو چشم امیدوار

وین آب زندگانی از آن حوض کوثر است (۳ مورد)

چون چشم روزه‌دار بر الله اکبر است (۱ مورد)

۴ الف) من بی تو زندگانی خود را نمی‌پسندم

ب) حال نیازمندی در وصف می‌نیاید

کأسایشی نباشد بی دوستان بقا را (۵ مورد)

آن‌گه بازگردی گوییم ماجرا را (۵ مورد)

۵ ب) سه تا «ا»، دو تا «ی» (۵ مورد)

۶ تفاوتی نکند قدر پادشایی را / که التفات کند کمترین گدایی را (۴ بار به عنوان مصوّت بلند)

تفاوتی نکند قدر پادشایی را / که التفات نکند کمترین گدایی را (۲ بار به عنوان صامت)

۷ گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

۱- وزن این بیت فاعلاتن ۳ بار است: $U - U - U - U$

۲- وزن این بیت فاعلاتن ۴ بار بوده و پاسخ است: $U - U - U - U - U - U$

۳- وزن این بیت از مولوی، فاعلاتن فاعلاتن فاعلن است: $U - U - U - U - U$

۴- وزن این بیت فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن است: $U - U - U - U - U - U - U$

این اصطلاحات «وزن واژه» یا «رُکن» می‌گویند که شما در سال آینده آن‌ها را می‌خوانید. در اینجا محض آشنایی شما این اصطلاحات آمده است و خود علامت‌هایی هجایی کفایت می‌کرد.

۸ گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

تا	رَنج	تَ	حَم	هَل	نَ
-	U -	U	-	-	U
کُ	نی	گَنج	نَ	بی	نی
U	-	U -	U	-	-

بلند / کشیده / کوتاه / بلند / بلند / کوتاه / کوتاه / بلند / کشیده / کوتاه / بلند / بلند

۹ گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

۱۰

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. تقطیع هجایی مصراع سؤال و گزینه‌ها:
 نِ مِی گُف تَم کَ مَن دِ سَر کَ شِی بُگ سَل کِ مِی تَر سَم (---U) $\times$ ۴
 دی

(۱) ب - کا مِ عِش ق با زان شا هِ حُس نَت کا م ران با شَد (---u) $\times$ ۴
 می

(۲) گَش تِ دَر را هَت غُ با را لو د رو ی زر دِ ما (-U- -) $\times$ ۳ -U
 بی

(۳) کُ نَ مَف غا نُ شِ نا سی تُ بِ آ وا ز مَ را (-UU- -) $\times$ ۳ -UU
 (۴) کُل بِ یِ دِل زِ گِ دا یِ بِ سِ تا نَن دین قُم (-UU- -) $\times$ ۳ -

بی

توجه: در رکن اول مصراع اول گزینه‌های (وصل من ...) (کلبه‌ی دل ...) نوعی از اختیارات وجود دارد که در پایه‌های بعد مطالعه خواهید کرد.

۱۱

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

(ه/ه) زمانی مصوّت است که صدای (هـ) داشته باشد و زمانی که صدای (ح) داشته باشد، صامت است. (البته راه دیگری برای شناسایی صامت و مصوّت این حرف وجود دارد که در حیطه‌ی کار ما نیست.) بررسی وضعیّت (ه/ه) در هر گزینه:

(۱) پاره - شیرازه - نگسسته (همگی مصوّت)

(۲) به - نامه - واکرده - نامه - سربسته (همگی مصوّت)

(۳) آه - ره (صامت) بسته (مصوّت)

(۴) به - چهره‌اش - دیده‌ی - آیین - ننشسته (همگی مصوّت)

۱۲

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. تقطیع گزینه ی (۲):

عِشَق	را	گُفَت	پا	دِ	شا	هی	کن
-	-	-	-	U	-	-	-

۱۳

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. بررسی گزینه‌ها:

گزینه‌ی ۱ در وزن (-U-U- - - - -U-U) سروده شده است که تعداد هجای کوتاه چهارتاست و تعداد هجای بلند ده‌تاست.

گزینه‌ی ۲ در وزن (-UU- - - - -UU- - - - -) سروده شده است که تعداد هجای کوتاه چهارتاست و تعداد هجای بلند دوازده تاست.

گزینه‌ی ۳ در وزن (-U-U- - - - -U-U- - - - -) سروده شده است که تعداد هجای کوتاه چهارتاست و تعداد هجای بلند ده‌تاست.

گزینه‌ی ۴ در وزن (-UU- - - - -UU- - - - -UU- - - - -) سروده شده است که تعداد هجای کوتاه هشت تاست و تعداد هجای بلند هشت تاست.

۱۴

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) تکرار صامت‌های «ز / ظ» و «ل»

(۳) تکرار صامت‌های «خ» و «ز»

(۴) تکرار صات «خ»

۱۵ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در گزینه ۲ از پاسخ یک دوست و هست دو هجای کشیده هستند. در گزینه ۳ سه فقط هجای پایانی «سید» در بپرسید هجای کشیده است و در گزینه ۴ چهار نیز هجای پایانی کشت هجای کشیده است. در گزینه ۵ یک نیز اصلاً هجای کشیده وجود ندارد.

۱۶

صامت: دیوار - وزن - ورزش - رواج

«و»

مصوت: نور - رودخانه - گردون - غروب

صامت: دریا - غیب - آزمایش - بیت

«ی»

مصوت: سیب - دیدگان - شنیدن - پدیدار

صامت: آگاه - شاهراه - گره - ماه

«ه»

مصوت: آزاده - گلخانه - همسایه - ستاره

۱۷ گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

و	گر	شم	شبه	ر	بر	گی	ری	س	پر	پ	شت	ب	ین	دا	زم
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-
ک	بی	شم	شبه	ر	خد	کش	تی	ب	سا	عد	ها	ی	سپ	می	نم
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-

۱۸ گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

گر	ن	ظ	ری	گ	نی	گ	ند	کش	ت	ی	ص	ر	من	و	رق
-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-
ور	ن	گ	نی	چ	بر	د	هد	ی	خ	ا	می	د	با	ط	لم
-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-

تعداد و نوع هجاها در سایر گزینه‌ها:

- U --- U --- U --- U ---

۱۹ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. واج «و» در این واژه‌ها صامت است و صدای /v/ می‌دهد: وابسته، دیوان، تفاوت، واهمه، دلاور، توانایی (۶ واژه)

۲۰ گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

آ	زاد	کار	دا	ن	فار	سی	طول	رنج	مَح	سوب	۶۰
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-

۲۱ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (هزار - سال - خاک - دوست) ۴ هجای کشیده

۲۲ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. نجّاری: ن / - / ج / ج / ا / ر / ی (۴ صامت). بررسی سایر گزینه‌ها:
(۱) مؤدّن: م / - / ء / - / ذ / ذ / - / ن (۵ صامت)
(۲) تنفّر: ت / - / ن / - / ف / ف / - / ر (۵ صامت)
(۳) موضوعات: م / - / و / و / ض / و / ع / ا / ت (۵ صامت)

۲۳ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. مصوّت‌ها: کُشت / ما / را / زن / د / گی / ای / مرگ / آ / خَر / هم / م / تی (به تعداد هجاهای، مصوّت داریم). (۱۳ مصوّت)

۲۴ گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

هر	جا	ک	بی	ن	مش	ه	م	جا	نم	ج	هائز	ش	ود
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-

۲۵ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. آورده‌ای: - U -

۲۶ گزینه‌ی ۳ پاسخ صحیح است. (۰/۲۵)

۲۷ نخفت و گفت (۰/۲۵)

۲۸ نخفت و گفت (۰/۲۵)

۲۹ مثنوی (۰/۲۵) چون هر بیت قافیه‌ی مستقل دارد. (۰/۲۵)

۳۰ مثنوی (۰/۲۵) چون هر بیت قافیه‌ی مستقل دارد. (۰/۲۵)

۳۱ (U -) (۰/۲۵)

۳۲ (U -) (۰/۲۵)

۳۳ قطعه (۰/۲۵) قافیه در مصراع‌های زوج دیده می‌شود. (۰/۲۵)

۳۴ قطعه (۰/۲۵) قافیه در مصراع‌های زوج دیده می‌شود. (۰/۲۵)

۳۵ صنعت، قناعت (۰/۲۵)

۳۶ صنعت، قناعت (۰/۲۵)

۳۷ U - - (۰/۵)

۳۸ U - - (۰/۵)

۳۹ سرکش، آتش (۰/۲۵)

۴۰ سرکش، آتش (۰/۲۵)

۴۱ مثنوی (۰/۲۵) زیرا هر یک از ابیات قافیه‌ی مستقل دارند. (۰/۲۵)

۴۲ مثنوی (۰/۲۵) زیرا هر یک از ابیات قافیه‌ی مستقل دارند. (۰/۲۵)

۴۳ U- (۰/۲۵)

۴۴ U- (۰/۲۵)

سحر ← شتر

اشک ← کشک

سخن ← سمن

گلزار ← پرگار

۴۵ گل ← شل

صبا ← قفا

7	1	2	3	4
8	1	2	3	4
9	1	2	3	4
10	1	2	3	4
11	1	2	3	4
12	1	2	3	4
13	1	2	3	4
14	1	2	3	4
15	1	2	3	4
17	1	2	3	4
18	1	2	3	4
19	1	2	3	4
20	1	2	3	4
21	1	2	3	4
22	1	2	3	4
23	1	2	3	4
24	1	2	3	4
25	1	2	3	4
26	1	2	3	4

